

Jelen előadás célja a magyar pénzügyi filatélia szakirodalmának áttekintése. Ennek az ad aktualitást, hogy az 1867-es kiegyezés következményeként a nyomdai előkészítést igénylő munkák hosszadalmas volta miatt csak bő egy évvel később 1868. június 20-án, épp ma 150 éve bocsátották forgalomba az első magyar illetékbélyegeket .

Történetünket **Dr. Stephan Koczyński**, udvari tanácsossal kezdem. Ő 1850 körül született és 1917-ben hunyt el Bécsben. Mi, akik illetékbélyegeket gyűjtünk, tulajdonképp mind az ő köpönyegéből bújtunk ki, és az itt látható címlappal megjelent könyv az alapja az illetékbélyegekről való minden későbbi tudásunknak.

Koczyński a K.u.K. pénzügyminisztérium tisztviselője volt, aki a kiselejtezett és fűtésre használt aktákról kezdett szignettákat és okmánybélyegeket gyűjteni. Gyűjteménye ma Bécs Városi Múzeumának tulajdona. Itt látható főműve, az 1854-ben alapított bécsi Udvari és Állami Nyomdában folyó illetékbélyeg-gyártás ma már nem létező irattári archívumokon alapuló, forrásértékű leírása. Az udvari és állami nyomda megalakításának és az itt gyártott első osztrák illetékbélyegek kiadásának 70. évfordulója alkalmából, már halála után adták ki, 300 példányban. Ezek közül egyik a Bélyegmúzeum tulajdona. Színes illusztrációkat tartalmazó táblái ebből sajnos hiányoznak, amit érdemes lenne legalább másolatban pótolni!

E nyolcszáz oldalas műre 335. oldalon kezdődő 14 oldalára a magyar filatéliai szakirodalomban is sűrűn hivatkoztak. Itt található megy ugyanis az illetékbélyegekkel kezdődött magyar bélyeggyártás kezdeteinek leírása. Közel száz év után a könyv e számunkra fontos része magyarul ma kerül bemutatásra első alkalommal.

Jelen előadásom tartalmazza a fordítás magyar illetékjegyek első kiadásának előzményeiről szóló részét, míg e fordítás többiről a délutáni harmadik előadásában hallhatunk majd. A továbbiakban tehát a 101 éve elhunyt szerző szövegének szó szerinti fordítása következik, ami kicsit olyan, mintha most általam őt magát hallanák.

Az első előadás után egy fél-egy órás szünetre kerül sor, melyben szendvics és frissítők mellett mód nyílik a Múzeum ma nyíló kiállításának keretei előtti beszélgetésre is. Gabi lányomnál eközben az előtérben a rendezvény támogatható az alkalomra gyártott ezer forintos emlékív, és a még el nem kelt, 3 eft-os bélyegképes pólók megvásárlásával, amelyekbe öltözve egy közös fotót is tervezünk pontosan az utcán a Múzeum bejárata előtt 12:30-kor.

Délután a Mafitt tagjainak két rendkívül magas színvonalú és izgalmas előadását követően a kiállított keretek előtti eszmecsere még folytatható lesz mintegy két órán át Ezt követően egy közeli, gyalog pár perc távolságra levő, és kitűnő magyar konyhával rendelkező étterembe egy 18 órakor kezdődő közös vacsorához lehet csatlakozni.

Előzmény: az osztrák illetékrendszer

1686. II. Lipót császár okirati szignetta-bélyegzései (60, 15 és 3 krajcár)

1759. Kártya, 7kr

1824 Smink (rizspor és púder 15k-4kr)

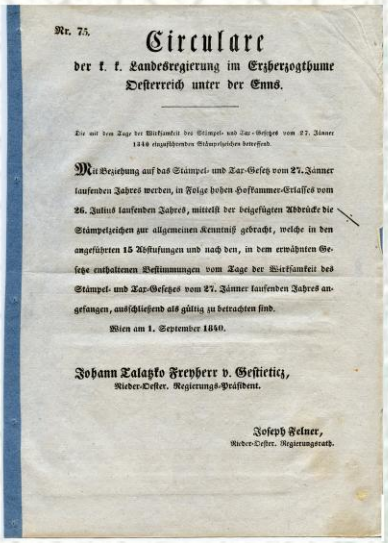
1789. Hírlap, 1kr

A szignetta-bélyegzéssel igazolt illetékfizetést a 17. századtól kezdve fokozatosan vezették be az osztrák koronatartományokban a kincstári bevételek stabilizálása érdekében.

Az okiratok először 1686-ban bevezetett illetéke nem is az első volt. A játékkártyák és a smink értékjelzést tartalmazó szignetta-bélyegzéssel való megadóztatása már évtizedekkel megelőzte ezt.

Később egyre többféle un. „forgalmi” illetékeket is bevezettek, a naptárak, újságok és hirdetvények után.

Az osztrák illetékrendszer kiterjesztése Magyarországra

Nr. 75.

Circulare

der k. k. Landesregierung im Erzherzogthume Oesterreich unter der Enns.

Die mit dem Tage der Wirksamkeit des Stämpel- und Tax-Gesetzes vom 27. Jänner 1840 eingeführten Stämpelzeichen betreffend.

Mit Beziehung auf das Stämpel- und Tax-Gesetz vom 27. Jänner laufenden Jahres werden, in Folge hoher Hofkammer-Erlasses vom 26. Julius laufenden Jahres, mittelst der beigefügten Abdrücke die Stämpelzeichen zur allgemeinen Kenntniß gebracht, welche in den angeführten 15 Abstufungen und nach den, in dem erwähnten Gesetze enthaltenen Bestimmungen vom Tage der Wirksamkeit des Stämpel- und Tax-Gesetzes vom 27. Jänner laufenden Jahres angefangen, ausschließend als gültig zu betrachten sind.

Wien am 1. September 1840.

Johann Talazko Freyherr v. Gestrictiz,
Nieder-Oester. Regierungs-Präsident.

Joseph Felner,
Nieder-Oester. Regierungsrath.

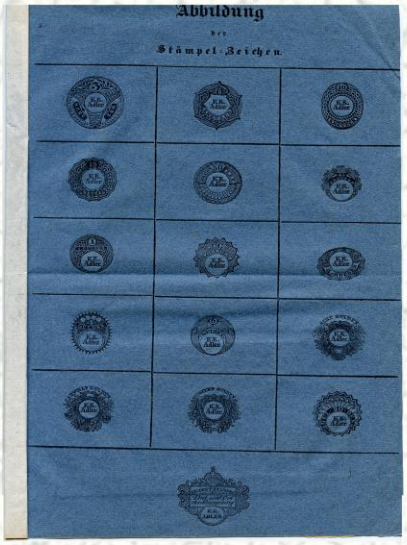
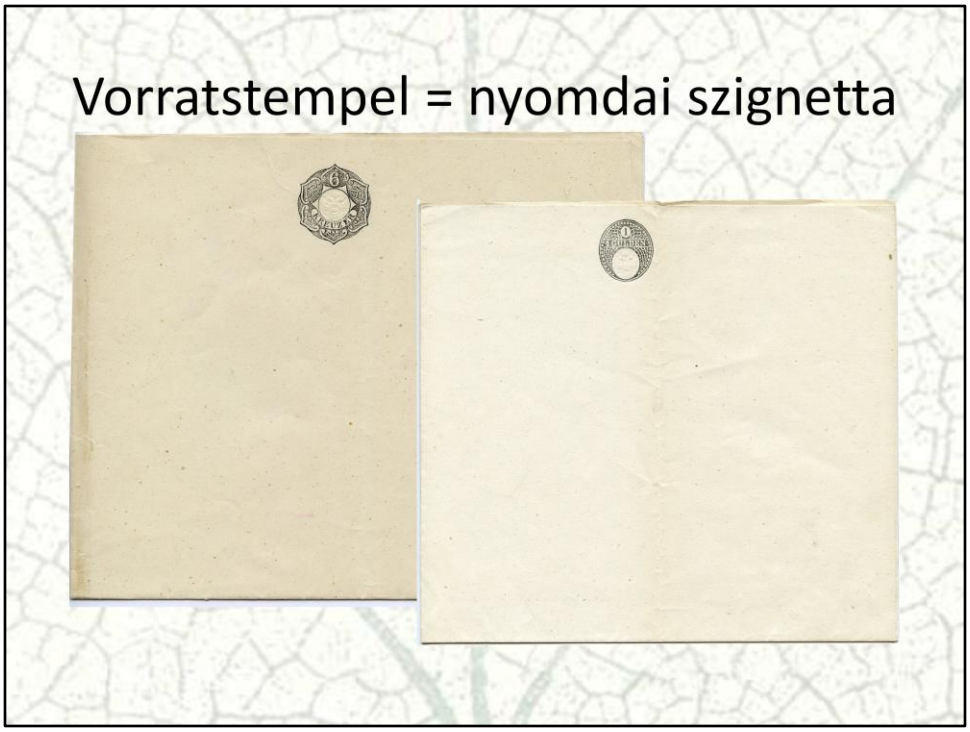

Abbildung der Stämpel-Zeichen.

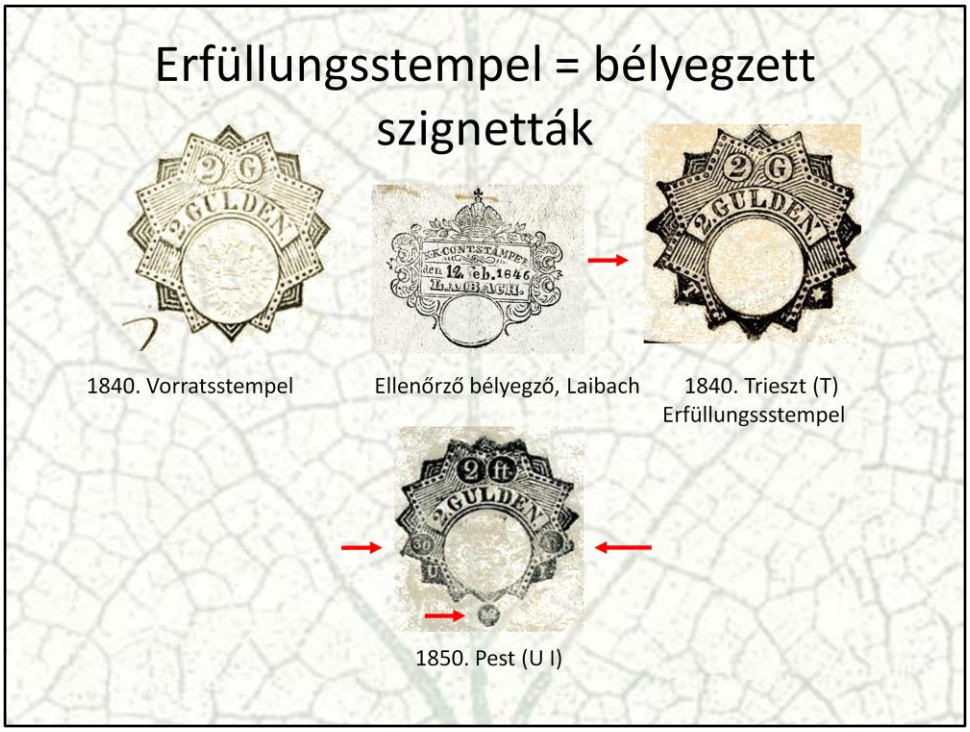
Amikor a Reichsgesetzblatt-ban meghirdetett 1850. augusztus 2-i illetéktörvény a legyőzött szabadságharc után felfüggesztett alkotmány miatt a Magyar korona országaiban is érvénybe léphetett, mi is osztoztunk a monarchia illetékrendszerének áldásaiban. Ez a jobbágyság megszűnése mellett egyben a feudális kiváltságok megszűnését, és a modern államháztartásra való áttérést tette véglegessé.

Először a ugyanazt bélyeges papírt vezették be, amely az 1840-es és az 1850-es módosításokkal 1836 óta volt érvényben az - Itálián kívüli - osztrák tartományokban.

A képen ezek a szignetták a még 10 évvel korábbi, 1840-es illetékrendelet hirdetvényén láthatók, amelynek hatálya a Magyarországra akkor még nem terjedhetett ki a rendi országgyűlés hozzájárulásának hiánya miatt.

1850-től, ahol az illeték megfizetéséhez nyomdában előre gyártott, raktározható bélyeges papírra (un. „Vorratstempel”-re) volt szükség, Magyarországot és országait ugyanúgy a bécsi központi raktárból látták el, mint az összes többi tartományt.

Csak a bélyegzett szignetták tekintetében vezettek be egy újítást ez alkalommal. A szignetta rajzát és az értékjelzést tartalmazó bélyegzőket ugyanis összevonták a bélyegzett szignettákkal együtt használt, dátumot tartalmazó un. ellenőrző bélyegzővel, és így a cserélhető betétekkel az értékbélyegzés egymaga mutathatta a bélyegzés időpontját (*kétoldalt nap és hó, legalul pedig az év, két-két számjeggyel Sz.K*).

A pénzügyi-közigazgatási szervezetet úgy alakították ki, hogy Magyarország területén kívül
Horvátországban Zágráb,
az úgynevezett Vajdaságban (polgári Horvátország) Temesvár,
Erdélyben Nagyszeben pénzügyi igazgatóságait egymással és a magyar hatóságokhoz való minden kapcsolat nélkül, közvetlenül a bécsi Pénzügyminisztériumhoz rendelték alá, vagyis pl. a prágai vagy grazi pénzügyi igazgatóságokkal azonos helyzetben voltak.

Magyarországot mérete miatt különböző helyeken működő több "Pénzügyi Igazgatóságokra" osztották. Ezek

Pesten,
Debrecenben,
Kassán,
Pozsonyban és
Sopronban voltak.

Ezen igazgatóságoknál illetékbélyegző helyek is működtek. Az utóbb említettek különleges helyzete abból látható, hogy a bélyegzőrajz U betűjét az imént említett sorrendben egy szám egészíti ki.

A vésnökök tévedése folytán a számok nem egységesek: Pest és Debreczin római (U I és U II), a többi arab (U 3, U 4 és U 5) számokat kapott.

(A forgalmi illetékbélyegzőkön (3 kr a naptár, 2 kr külföldi újságok, ½ és1 kr hirdetvények, 5 und 10 kr játékkártyák) az un. „tartománybetűt" már egységesen, római számok egészíti ki (U I, U II, U III, U IV és U V). Ezzel szemben a kereskedelmi könyvekre 1852-ben bevezettet illeték 2 krajcáros szignettáihoz ismét arab számokat használtak U 1-től U 5-ig. A három további tartományhoz használt jelzések: Horvátország C (Croatien), Vajdaság WO (Woiwodina) és Erdély S (Siebensbürgen). Az egyik helyen a forgalmi illetékbélyegzőkön azonban WO helyett Te (Temesvár) jelenik meg. Ezen kívül az újonnan létrehozott bélyegzőkön a pénznem rövidítését - a német nyelvű felirat mellett - a tartományban használt nyelvhez igazították. Ez Magyarországon ft. Horvátországban fr. a Vajdaságban szintén fr., csak ó-cirill (glagolita) betűkkel, míg Erdélyben új-cirill betűkkel fl. A forgalmi illetékbélyegzőkön ez a különbség nem jelentkezik, mert ezek mind krajcár névértékűek voltak, ahol a K betű mindenütt alkalmazható volt.)

A magas illetékterhekkel sújtott olasz tartományokban egyre nagyobb mennyiségű, főleg Svájcból származó hamisítványt fedeztek fel.

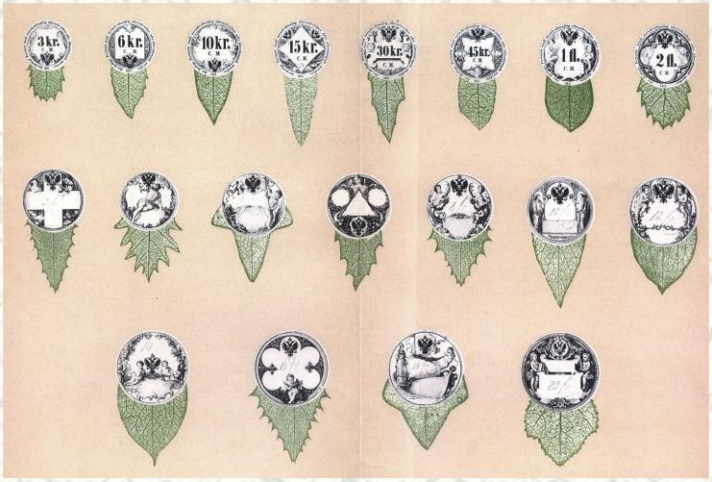
Ennek megakadályozására a bécsi udvar 1849-től előbb bonyolultabb rajzú szignettákban kereste a megoldást. Terveik végül a felragasztható illetékbélyegben öltöttek testet.

A hamisítások megakadályozására kombinált könyv- és réznyomással készült okirati illetékbélyegeket megelőzve 1853 március 1-én került forgalomba az itt látható zöld 2 krajcáros, könyvnyomású hírlapilleték bélyeg, mely a világ első felragasztható illetékbélyeg kiadása.

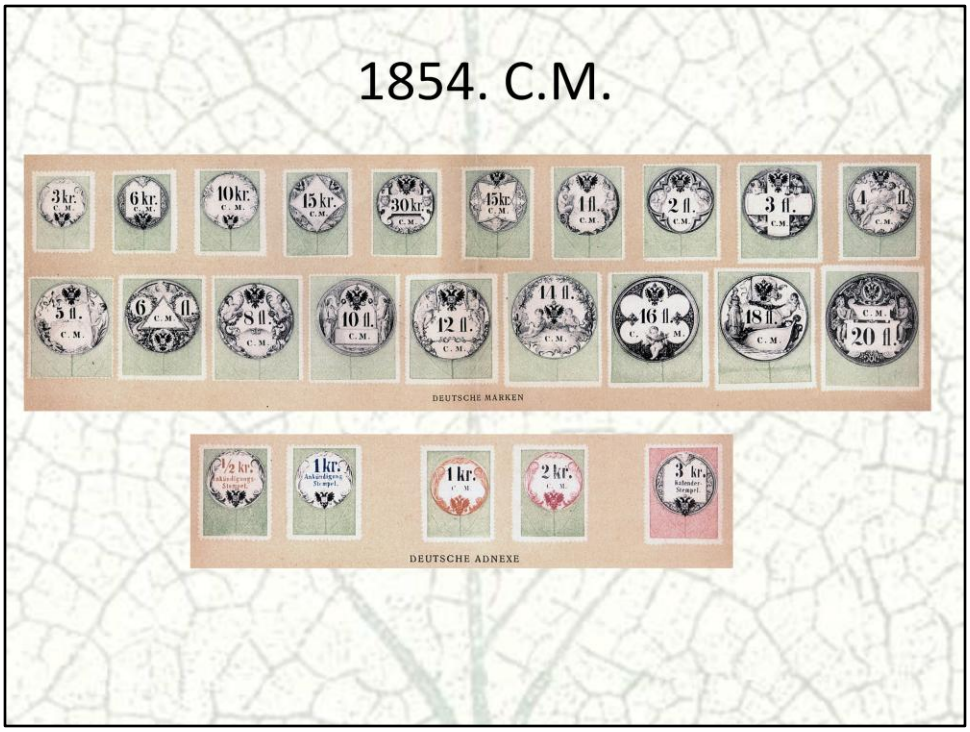
Fél évvel később, októberben a váltók és számlák illetékeztetésére Angliában is kiadásra került egy könyvnyomású, kék egypennis illetékbélyeg.

Egy széles körben elterjedt tévedést - amibe korábban már magam is többször beleestem - ennek fényében pontosítanunk kell. Az következő évi, 1854-es C.M. okmánybélyeg-kiadás ugyanis semmi esetre sem a világ első, hanem mai legjobb tudomásom szerint a harmadik felragasztható illetékbélyeg-kiadása. Általános okirati célra kibocsátott illetékbélyegként, vagyis okmánybélyegként (documentary revenue) azonban így is világelső.

Szignetta-tervek (cca.1853)

Koczyński könyvének színes mellékletei megőrizték számunkra Auer kb. 1853-ból származó szignetta-terveit, amelyek átalakításával jöttek létre az 1854-es C.M. (Conventions Münze) bélyegkiadás címletei.

A képen részletek látható Koczyński könyvének a Bélyegmúzeumi példányunkból sajnos hiányzó színes tablóiból:

felül az első okmánybélyeg kiadás és
alatta a forgalmi illetékek beszedésére szolgáló bélyegek, Koczyński szóhasználatával „adnexek" láthatók (a hirdetvények ½ és 1 kr-os , a kereskedelmi könyvek 1 és 2 kr-os és a naptárak 6 kr-os illetékéhez).

Ezen, eredetileg tulajdonképp a szignettáktól származó bélyegrajzok mintájára készültek 14 évvel később az első magyar illetékbélyegek is.

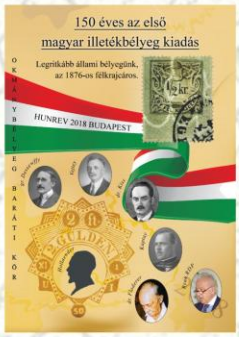
Az osztrák illetékbélyegek érvényességi területének lényeges korlátozását jelentette az 1866-os háború elvesztése után nem csak a Lombard-Velencei Királyságban használt rózsaszín bélyegek kiesése, hanem ugyanezen események miatti, az államok közti kiegyezés következtében a magyar korona országai alkotmányos jogainak visszaállítása is.

Az 1858-as pénzreform során a lemezek némi átalakításával nyerték a Conventions Münze helyetti új, bécsi értékű, barna színű kiadás címleteit.
Ezekből származik a magyar kiadás címletezése is. Az értékjelzésnek a bélyegkép alatti, félköríves szöveggel való, 1866-ban bevezetett kiírását szintén megörököltük.

Eddig az előzményekről. Az első magyar kiadás létrejöttét Koczyński szintén részletesen tárgyalja, amiről a ma délutáni utolsó előadásban lesz szó. Jelen előadás következő részében megpróbálok áttekintést nyújtani a magyar pénzügyi filatélia szakirodalmában mára kialakult tudásanyagról, a már nyomdai előkészítés alatt álló első angol fordítás bemutatása kapcsán.

Szakirodalmi kronológia

- 1923/28: Mayr- Hanus
- 1924/28: Kölbig-Hollaender
- 1938: Vejtey-dr. Hollaender-Kiss
- 1948/49: Tamás István
- 1966/73: Kaptay - Kiss
- 1980/91: dr. Floderer István
- 1997: MPIK (Voloncs Gábor)
- 2007: Burján-Fodor-Kernács-Székely-Szücs
- 2017/18: Szücs Károly

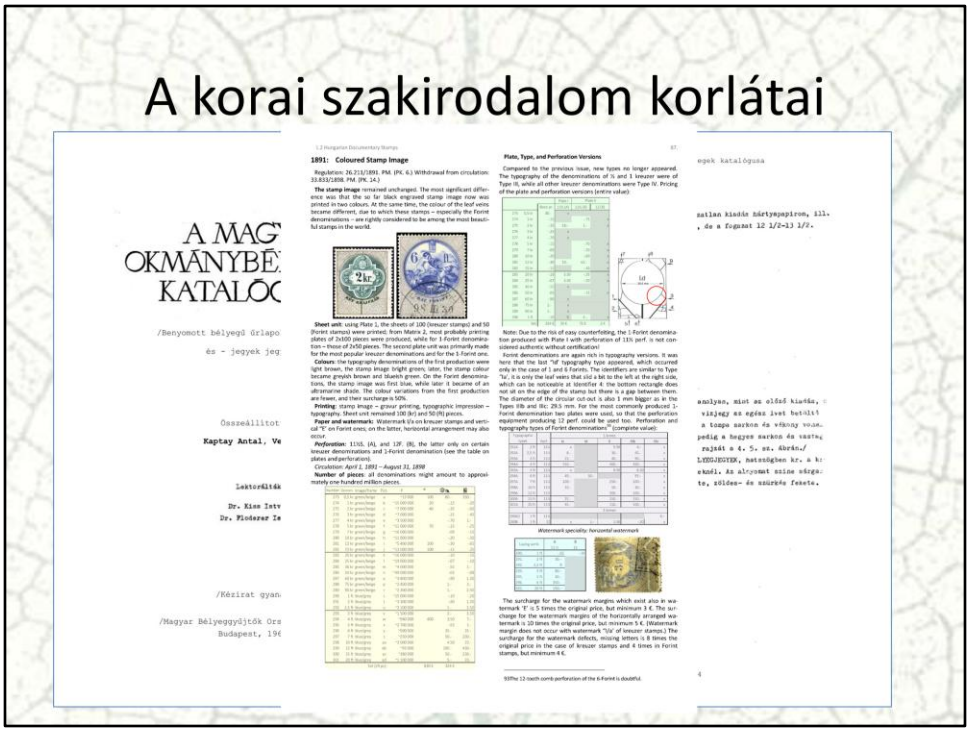
Koczyński könyvének kéziratára támaszkodva jelent meg a magyar kiadásokat is tárgyaló első osztrák katalógus, és egy évre rá egy először még árazatlan, de már magyar nyelvű katalógus is. Ezután 10-15 évente jelentek meg fekete-fehérben alig, vagy teljesen illusztrálatlan katalógusok, egy oszlopos árazással, változatos feldolgozási mélységű tartalommal.

2007-ben már az addigi szakirodalomban szétszórtan található ismeretek összegzésére vállalkoztunk. A korábbi gyakorlattól eltérően, a könyv ezt kiegészítette a használatlan példányok és iratok értékelésével, és sok, előtte táblázatosan nem értékelt változatra is kiterjedő árazással. További újdonsága volt a színes, eredeti méretben való gazdag illusztráltság. T

Tíz évvel később, tavaly, e könyvet több mint harmadával tovább bővítettem. Az időközben szerzett új ismeretek beépítése mellett ez már kiterjedt a bélyegek résznyomású középrészének típusaira, és a klasszikus iratok díjlerovási kombinációk szerinti árazására is. Ennek angol fordítását mutatom be a továbbiakban, mely jövő hónaptól már kinyomtatva is hozzáférhető lesz.

A jelen szimpózium emlékíve azon elődeinknek állít emléket, akiknek e legfrissebb összefoglaló szakkönyv alapját képező, 1991-ig létrejött szakismereteink köszönhetők.

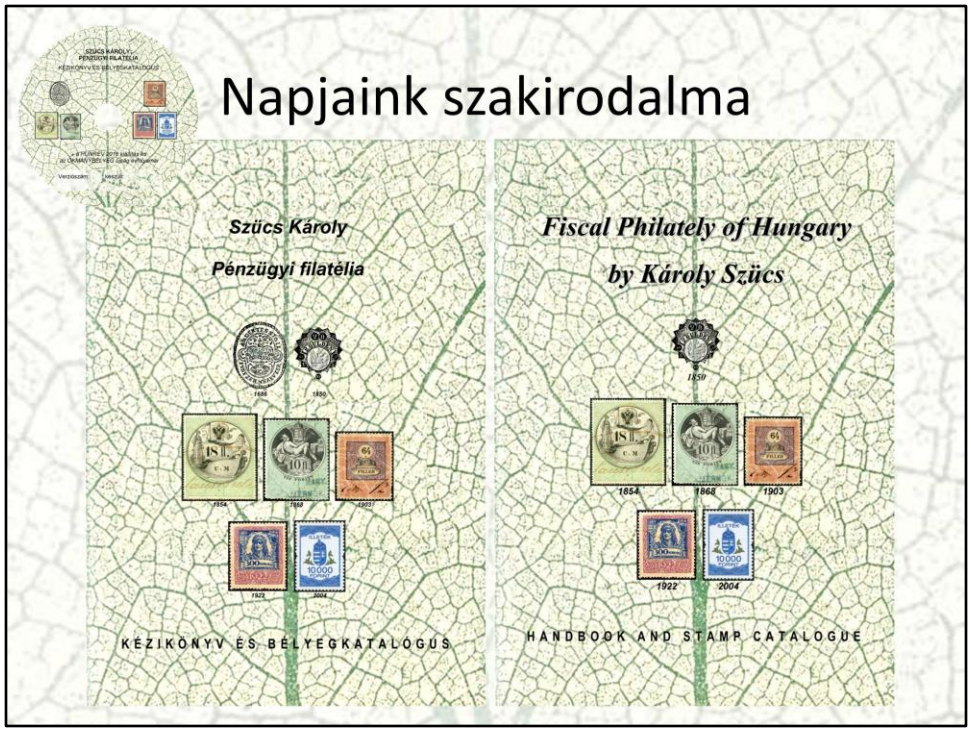
A korai szakirodalom korlátai

A korábbi szakirodalmakat elsősorban árazott katalógusnak szánták. Többségük nem is törekedett több olyan a filatélia szempontból lényeges információ közreadásra, ami egy korszerű mai filatéliai szakmunkából nem hiányozhat (pl. a kiadások rendeleti alapja, forgalmi ideje, a címletek gyártási példányszáma.) Emellett technikai kivitelezésük és illusztráltságuk is igen szegényes volt.

Ezek a hiányok annak tudhatók be, hogy e tartalmas, forrásértékű művek igényes és felkészült szerzői még nem élhettek a számítógépes könyvszerkesztés lehetőségeivel.

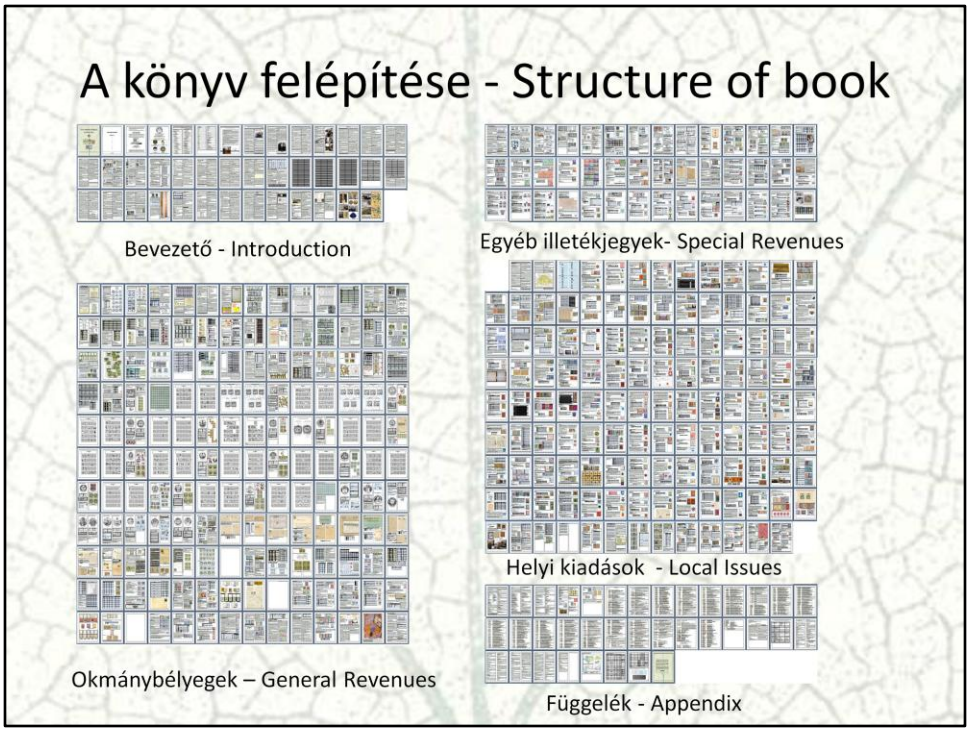
Ezek azonban ma már természetes elvárások a filatéliai szakirodalomban is.
<klikk, animáció!>
A képen a ma bemutatásra kerülő könyv ezeknek minden szempontból megfelelő egyik oldala látható.

E könyv a korunk adta minden korszerű lehetőséget kihasználva, generációk munkájával egy évszázad alatt összeállt mai filatéliai tudásunk összegezését célozza. Emiatt igen összetett, és a mai nap tulajdonképp kiváló alkalom ennek áttekintésére.

A jelen levő Howard Fee a Hungarian Philatelic Society of Great Britain tagja, valamit a Magyar Országgyűlés Házelnöke, dr. Kövér László jelentős anyagi támogatása tette lehetővé a fordítást. A nagy munkát igénylő munka kicsit csúszott ugyan, mert még folyik az angol nyelvi lektorálása. Ebben a jelenlevők közül többen is önkéntes munkájukkal támogatnak. A mai nap emlékére ezennel két dedikált munkapéldányt szeretnék átadni CD-n támogatóimnak, az itt jelen levő Howard Fee-nek és Martin Brumbi-nak.

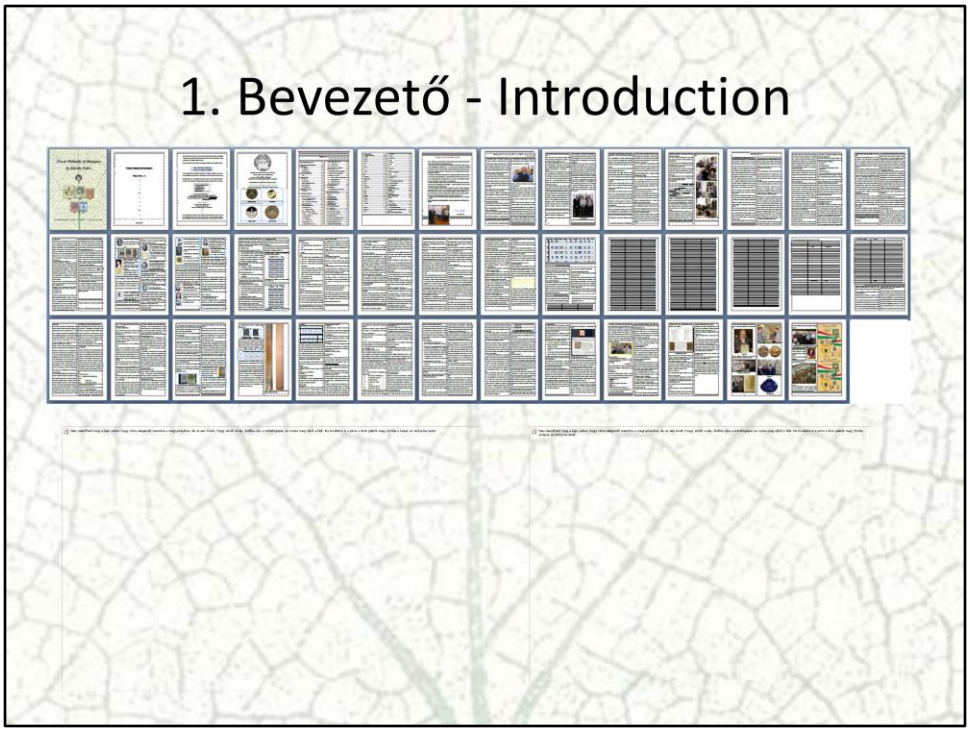
Pár továbbit is készíttetem, amit a hamarosan következő szünetben a rendezvényünk ezer forinttal való támogatóknak adunk emlékül, amíg el nem fogynak.

Az angol fordítás olyan hűen követi a magyar kiadást, hogy jórészt még oldalainak szerkesztése megegyezik.

Az angol kiadás végéről azonban elhagytam mintegy 40 oldalnyi kitekintést, amit csak a magyar gyűjtők tájékoztatásra szántam. A fordítás így az itt látható következő fő blokkokból áll:

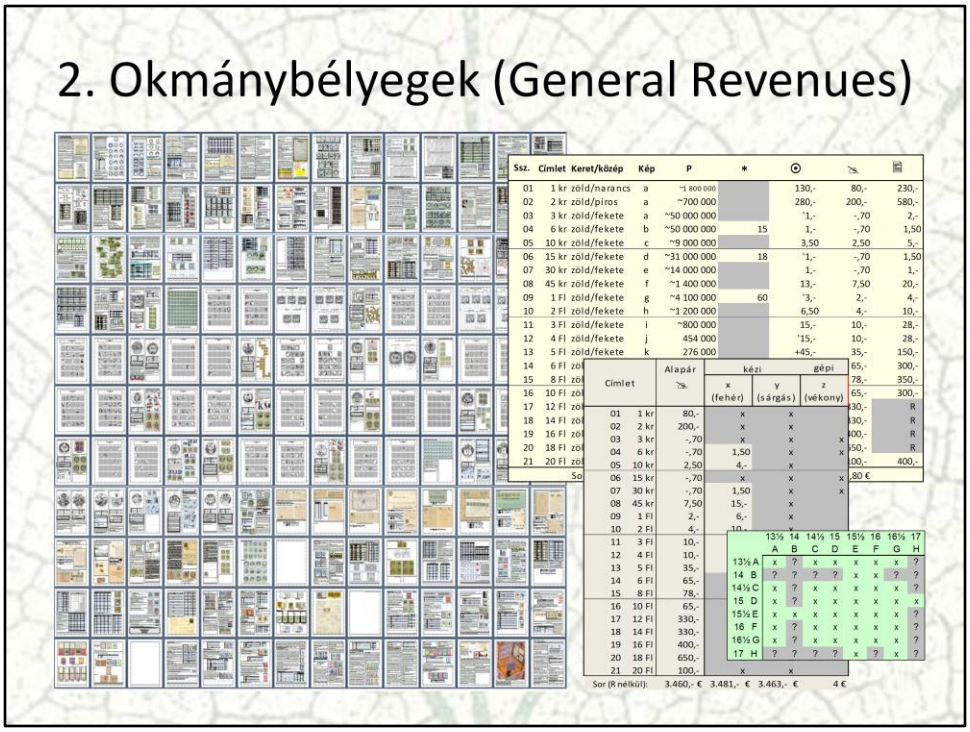
- bevezető (introduction) - 40 oldal
-„okirati szignetták” és „okmánybélyegek” (general, or documentary revenues) – 155 oldal
-„speciális illetékbélyegek” (tax, fee and duty stamps) – 44 oldal
- helyi érvényességű kiadások: helyhatóságok, vasúti és hajózási társaságok , katonai hatóságok által kiadott pénzügyi értékjegyek (local issues) –123 oldal
- egyéb információk, függelék (appendix) – 30 oldal

Az első rész bevezeti az olvasót az magyar illetékrendszer és a pénzügyi filatélia történetébe, valamint fogalmaiba, melyhez egy háromnyelvű szótárat is ad.

A katalógusokban szokásos vízjelek, papírfajták, fogazási- és nyomásmódok, az értékelés leírása mellett képet ad a korabeli mértékegységekről, és a történelmi pénznemek vásárlóértékéről is.

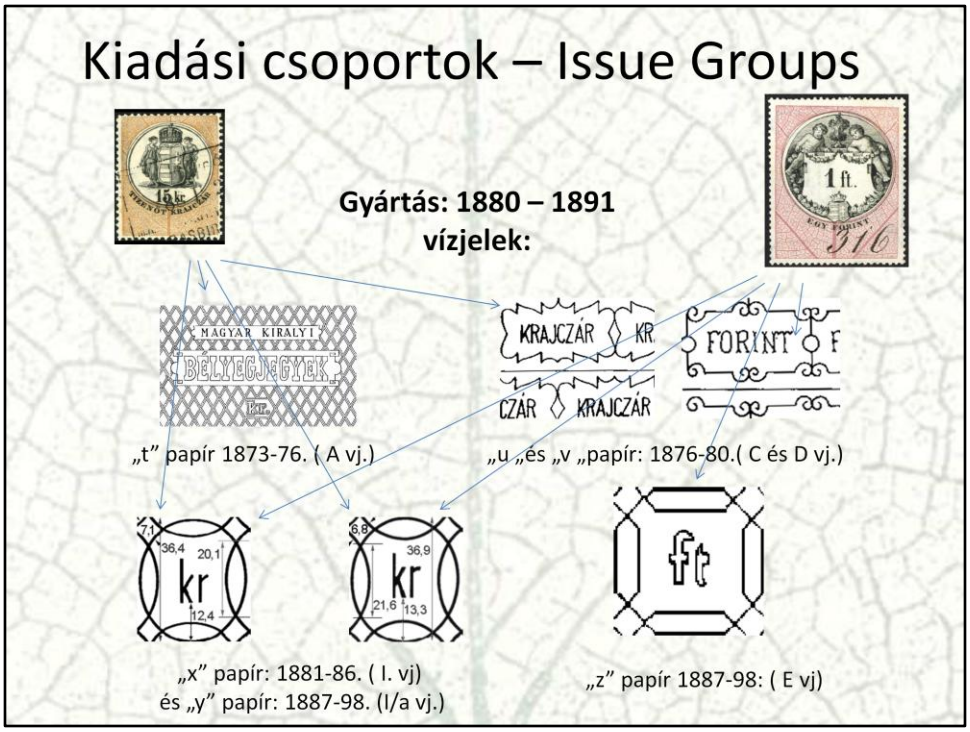
Végül bevezet az eredetiség vizsgálatába, a bélyegkiállítások értelmébe, módszertanába, és a magyar pénzügy-filatélia kiállítás-történetébe is.

A könyv legterjedelmesebb része az általános célú illetékjegyekkel, vagyis az okmánybélyegekkel foglalkozik. Ennek rövidebb, első része az 1867-es kiegyezés előtti 17 év osztrák pénzügyigazgatásának (OPM) azon illetékjegyeit tárgyalja amelyről jelen előadás első már részletesen szó volt.

E részben bemutatja a szignetták dombornyomású középrészének korábban csak kéziratban leírt típusait, A kiadásoknál megadja a rendeleti alapot, az ismert, vagy becsült példányszámokat, értékeli a szignetta kivágásokat, az eredeti enyvezéssel használatlanul fennmaradt bélyegeket, a fogazatváltozatokat, specialitásokat és az iratokat is.

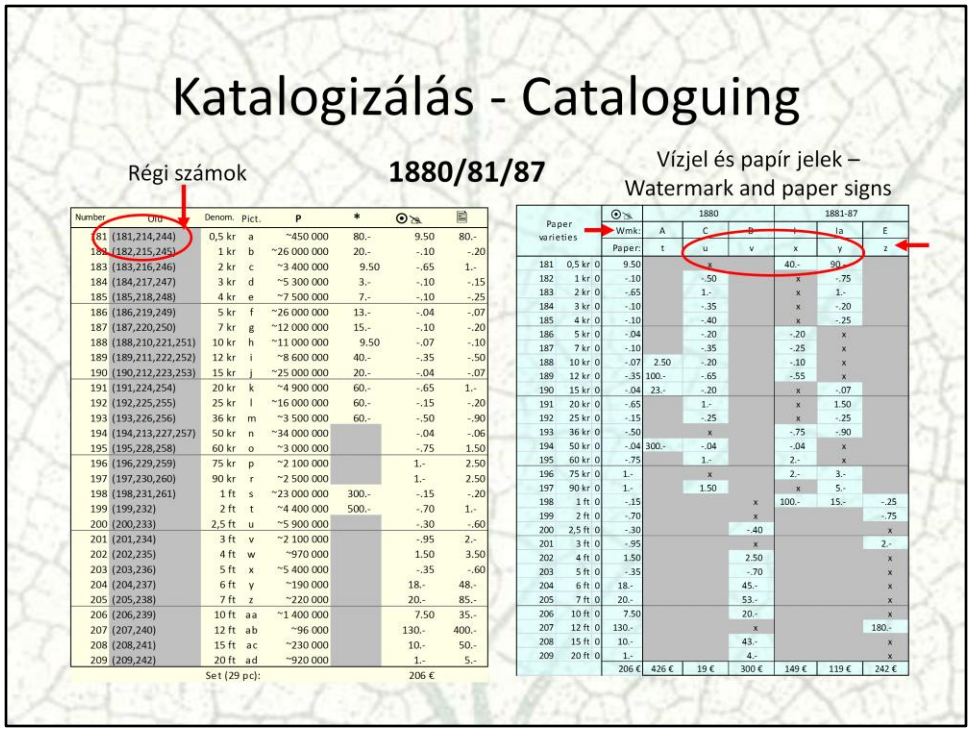
Az alapbélyegek értékelő táblázatának háttere halvány-sárga, a különféle változatok ettől, és egymástól is, eltérő színűek.

A kiadási csoportok képzésére például, az 1880 és 1891 között gyártott okmánybélyegek az itt látható hatféle papíron fordulnak elő.

Ezeket eddig szokásosan három, 1880-as, 1881-es és 1997-es kiadásként katalogizáltak, sajnos elég nehezen követhető logikával, mert egy „kiadáson” belül több azonos címletű eltérő vízjelű bélyeg is előfordul.

A legtöbb címletnek emiatt három, némelyiknek négy katalógusszáma is van. Ezek a számok egymással nincsenek összefüggésben, és csak a rendszer ismeretében lehet tudni, hogy egy bélyegnek hányféle vízjelű változata van.

Number	Old	Denom.	Pict.	P	*	⊙	▤
181	(181,214,244)	0,5 kr	a	~450 000	80.-	9.50	80.-
182	(182,215,245)	1 kr	b	~26 000 000	20.-	-.10	-.20
183	(183,216,246)	2 kr	c	~3 400 000	9.50	-.65	1.-
184	(184,217,247)	3 kr	d	~5 300 000	3.-	-.10	-.15
185	(185,218,248)	4 kr	e	~7 500 000	7.-	-.10	-.25
186	(186,219,249)	5 kr	f	~26 000 000	13.-	-.04	-.07
187	(187,220,250)	7 kr	g	~12 000 000	15.-	-.10	-.20
188	(188,210,221,251)	10 kr	h	~11 000 000	9.50	-.07	-.10
189	(189,211,222,252)	12 kr	i	~8 600 000	40.-	-.35	-.50
190	(190,212,223,253)	15 kr	j	~25 000 000	20.-	-.04	-.07
191	(191,224,254)	20 kr	k	~4 900 000	60.-	-.65	1.-
192	(192,225,255)	25 kr	l	~16 000 000	60.-	-.15	-.20
193	(193,226,256)	36 kr	m	~3 500 000	60.-	-.50	-.90
194	(194,213,227,257)	50 kr	n	~34 000 000		-.04	-.06
195	(195,228,258)	60 kr	o	~3 000 000		-.75	1.50
196	(196,229,259)	75 kr	p	~2 100 000		1.-	2.50
197	(197,230,260)	90 kr	r	~2 500 000		1.-	2.50
198	(198,231,261)	1 ft	s	~23 000 000	300.-	-.15	-.20
199	(199,232)	2 ft	t	~4 400 000	500.-	-.70	1.-
200	(200,233)	2,5 ft	u	~5 900 000		-.30	-.60
201	(201,234)	3 ft	v	~2 100 000		-.95	2.-
202	(202,235)	4 ft	w	~970 000		1.50	3.50
203	(203,236)	5 ft	x	~5 400 000		-.35	-.60
204	(204,237)	6 ft	y	~190 000		18.-	48.-
205	(205,238)	7 ft	z	~220 000		20.-	85.-
206	(206,239)	10 ft	aa	~1 400 000		7.50	35.-
207	(207,240)	12 ft	ab	~96 000		130.-	400.-
208	(208,241)	15 ft	ac	~230 000		10.-	50.-
209	(209,242)	20 ft	ad	~920 000		1.-	5.-
		Set (29 pc):				206 €	

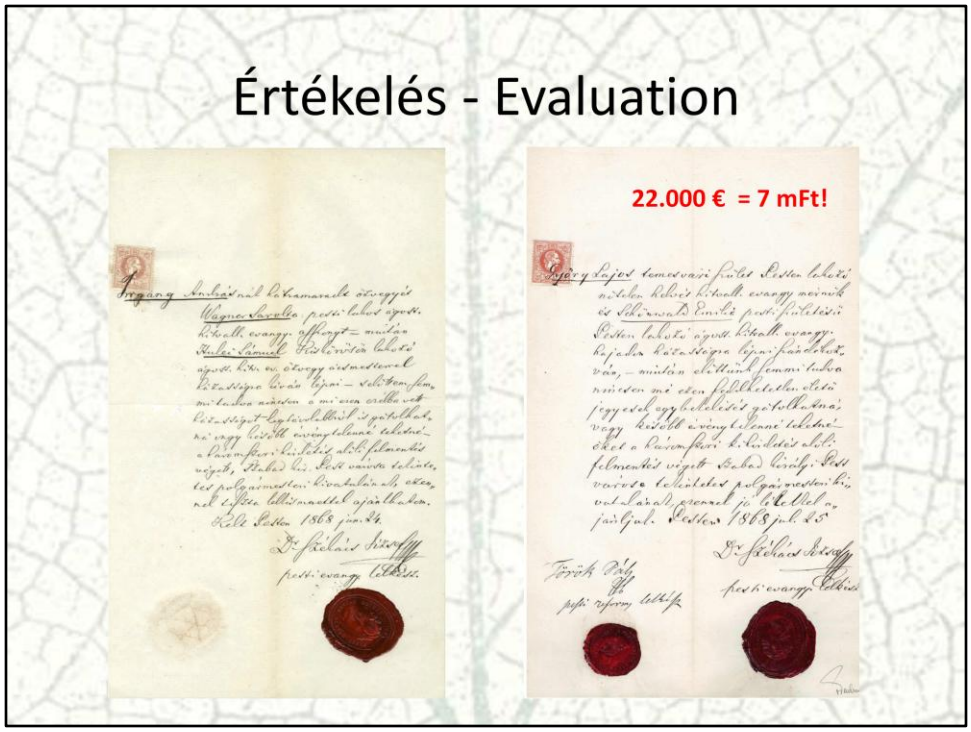
Paper varieties			1880			1881-87		
		Wmk:	A	C	B	I	Ia	E
		Paper:	t	u	v	x	y	z
181	0,5 kr	0	9.50		x	40.-	90.-	
182	1 kr	0	-.10		-.50	x	-.75	
183	2 kr	0	-.65		1.-	x	1.-	
184	3 kr	0	-.10		-.35	x	-.20	
185	4 kr	0	-.10		-.40	x	-.25	
186	5 kr	0	-.04		-.20	-.20	x	
187	7 kr	0	-.10		-.35	-.25	x	
188	10 kr	0	-.07	2.50	-.20	-.10	x	
189	12 kr	0	-.35	100.-	-.65	-.55	x	
190	15 kr	0	-.04	23.-	-.20	x	-.07	
191	20 kr	0	-.65		1.-	x	1.50	
192	25 kr	0	-.15		-.25	x	-.25	
193	36 kr	0	-.50		x	-.75	-.90	
194	50 kr	0	-.04	300.-	-.04	-.04	x	
195	60 kr	0	-.75		1.-	2.-	x	
196	75 kr	0	1.-		x	2.-	3.-	
197	90 kr	0	1.-		1.50	x	5.-	
198	1 ft	0	-.15			100.-	15.-	-.25
199	2 ft	0	-.70		x			-.75
200	2,5 ft	0	-.30		-.40			x
201	3 ft	0	-.95		x			2.-
202	4 ft	0	1.50		2.50			x
203	5 ft	0	-.35		-.70			x
204	6 ft	0	18.-		45.-			x
205	7 ft	0	20.-		53.-			x
206	10 ft	0	7.50		20.-			x
207	12 ft	0	130.-		x			180.-
208	15 ft	0	10.-		43.-			x
209	20 ft	0	1.-		4.-			x
			206 €	426 €	19 €	300 €	149 €	119 €	242 €

Az új számozás a papír- és vízjel változatokat a halványsárga alaptáblázatokban meghatározott kiadási csoportokba vonja össze.

Ennek katalógusszámot tartalmazó első oszlopa melletti, szürke hátterű oszlopban természetesen megjelennek a korábbi katalógusszámok is. Az azokhoz való kapcsolat így egyértelmű és egyszerűen követhető.

Az egyes kiadásokat kék hátterű külön táblázatban, a papírfajtát azonosító betűjelek különböztetik meg egymástól. Ezekben jól átlátható, hogy melyik címlet, melyik papíron létezik, és ezek egymáshoz képest milyen gyakorisággal találhatók.

A változatok táblázatai az egyszerű kezelhetőség érdekében x-szel jelzik az alaptáblázatban értékelésével azonos értékű leggyakoribb változatot, a ritkább változatok esetén pedig a használt bélyeg ennél magasabb teljes értékét adják meg. Például, az 1880, 1881 és 1887-es ½ krajcáros régi 181, 214 és 244 katalógus-számai helyett az új számozás 181u, 181x és 181y. Ezt tulajdonképp nem is saját találmányom, mert ugyanez a megoldás látható a Michel katalógus párhuzamos magyar postabélyeg-kiadásainál is.

A katalógusnak a hagyományostól eltérő árazását 2007-ben mintegy negyedmillió gyűjteményekből ismert példány előfordulási gyakoriságára és gyűjtői tapasztalatainkra alapoztuk. Euró árainak a gyakorlatban többnyire 20-25%-át lehet piaci értéknek alapul venni, nagyobb tételek esetén ennek töredékét, keresettebb objektumok esetén akár 40-50%-át is. Az R-rel jelölt objektumokra a piac szűk volta miatt nem lehet, ezek árai az állami bélyegkiadások esetében ezer eurós nagyságrendben, a helyhatóságok un. városi illetékbélyeg kiadásai estén néhány száz eurós nagyságrendűek.

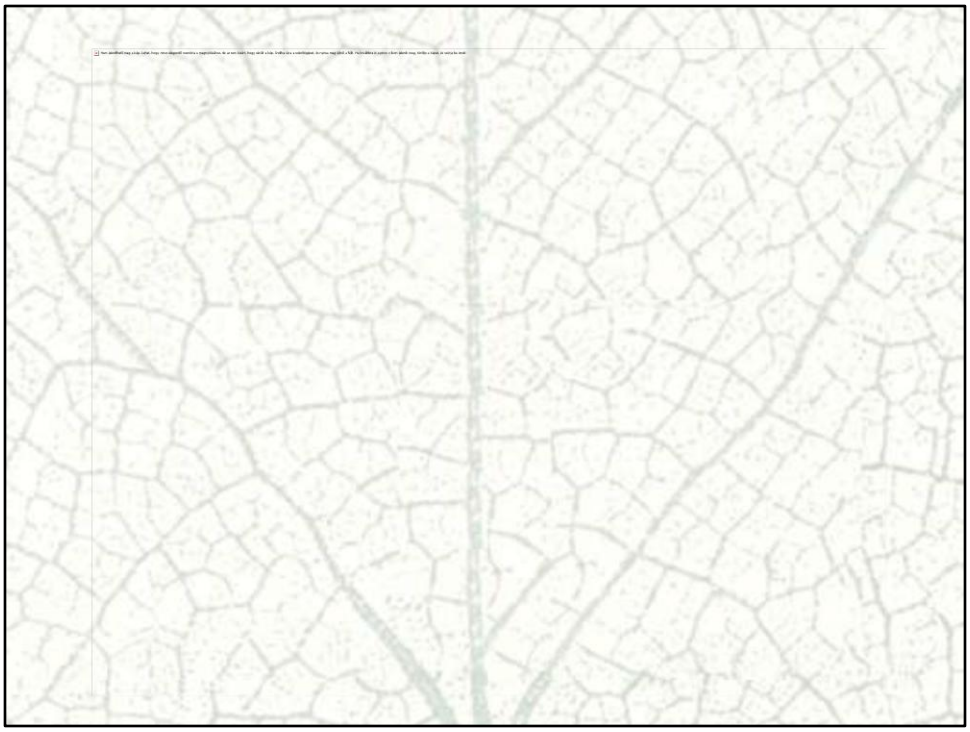
A legkeresettebb, igazi csúcsdarabok esetében azonban a határ a csillagos ég. Az 1867-es 50 önmagában is ritka, Magyarországon mindössze csak kb. 150 példányban felhasznált rózsabarna 50 krajcáros 1867-es postabélyegnek a képen látható, okiraton csak két példányban ismert felhasználása közül a jobboldali példány idén március végén egy württembergi árverésen 22 ezer Euróért (7 millió forintért) kelt el!

A nemrég még e területen elképesztően alulárazott magyar bélyegkatalógus árainkat csaknem egy évtizedig nem követte. Az utóbbi években azonban, legalább a klasszikus időszak bélyegeinek harmonizálása már megtörtént. Az I. világháború utáni okmánybélyeg-kiadások, a speciális illetékjegyek és a helyi kiadások értékelésének összehangolása is elkezdődött, de még nem fejeződött be.

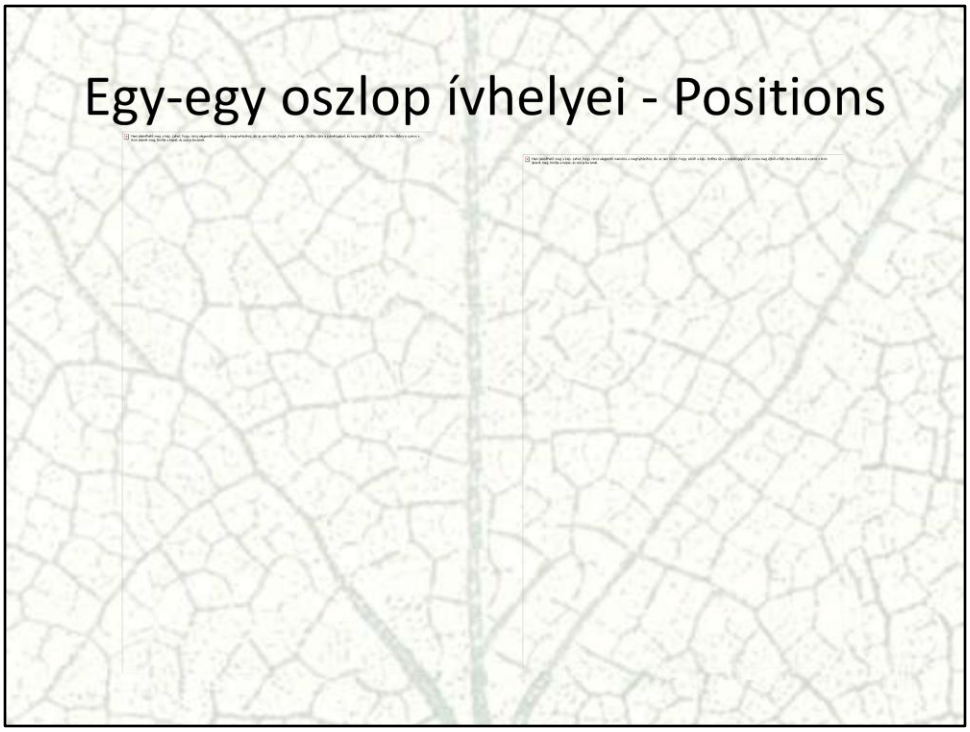

Az 1868-98 közti krajcáros időszak klasszikus magyar okmánybélyeg-kiadásait a könyv a korábbi katalógusokkal szemben a színük szerint három kiadási csoportban tárgyalja. Ezek mind közös anyalemezekről készültek, ezért résznyomású középrészük típusai is megegyeznek.

A ½ krajcártól 20 forintig terjedő 29 címlet korábban ismeretlen típusait és ívrekonstrukciós ismérveit bemutató rész 2009-2017 közötti kutatásaim alapján több részletben a Philatelica közölte elsőként. Könyv formában ez a 2017-es 4. kiadásban jelent meg először.

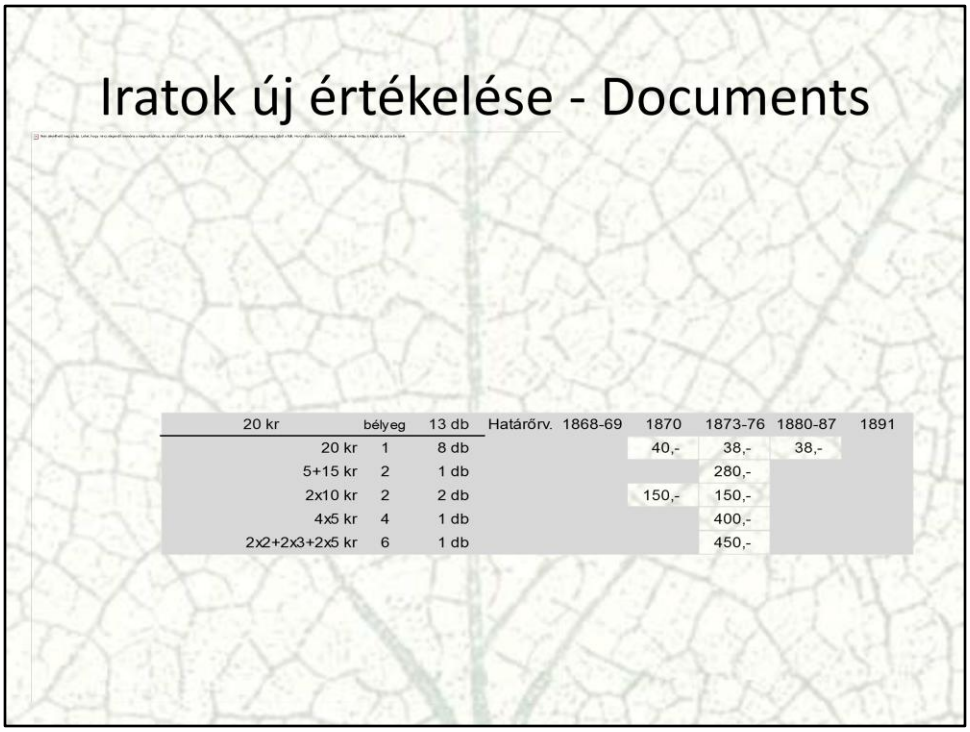
Az anyalemezek páros jelei minden krajcáros típusnál feltártak, amit a könyv az itt látható módon mutat be. Mivel a forintos címleteknél ilyen ismérvek nem léteznek. Mindegyiknél egyre több egyedi ívhely jellemző válik ismerté, melyek azonban még csak gyűjtök,és ebben az állapotban még nem célszerű nyomtatott formában is közreadni.

Az első két címletnél azonban az ívhelyek ismertetőjelei is megoldottak, és ebből teljes ívrekonstrukciók is készültek. Az elmúlt időben hazai és külföldi bélyegkiállításokon ezeket az eredményeim többször is bemutattam, előbb egykeretes versenygyűjteményekben, majd végül a krajcáros kiadásokat tárgyaló, eddig két nemzetközi aranyérmet nyert nyolc keretes gyűjtemény részeként. A ma nyílt és egy hónapig látható kiállítás ezeket is tartalmazza.

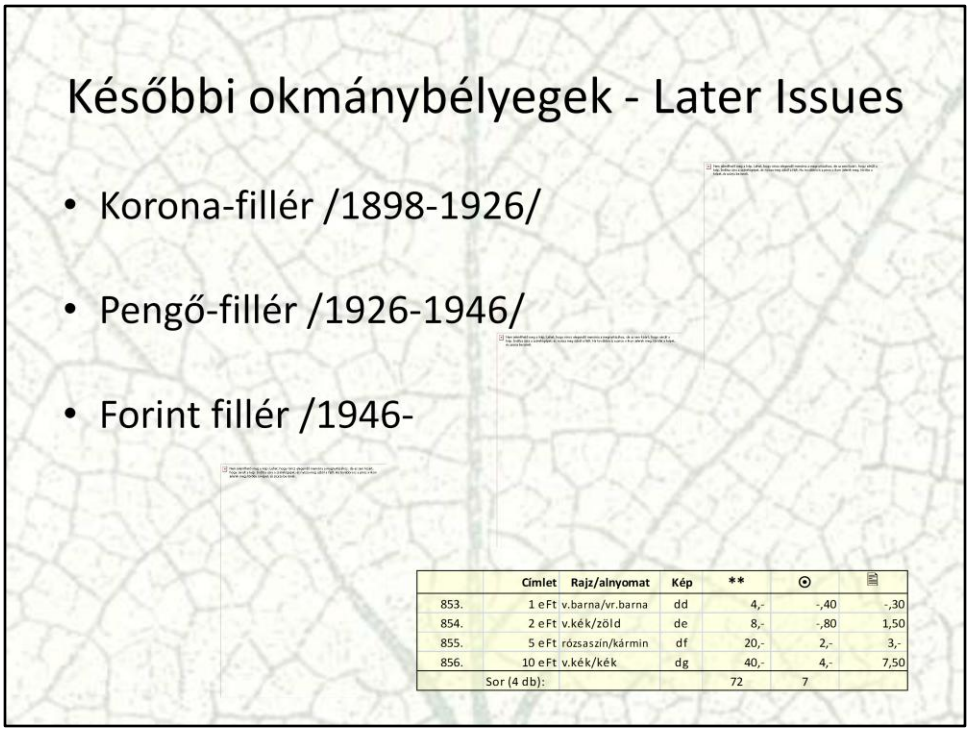
A többi címletnél eddig csak az anyalemezen többször megtalálható ismérvek, az oszlopok típusainak és a páros ívhelyek leírása készülhetett el. Az egyedi ívhelyek szisztematikus feltárása a feladat nagysága miatta jövő filatelista nemzedékeinek feladata maradt. A klasszikus postabélyegeink első három kiadásának 19 címletének ívrekonstrukciós ismérveit sok évtizednyi munkával tárta fel néhány zseniális magyar filatelista: Visnya Ferenc, Madarász Gyula, Orbán Ferenc, dr. Petrovivts Tivadar, Pákozdi László és dr. Lovász András. Eredményeik a Monográfiában, a Philatelicában és könyv formában jelentek meg 1966 és 2008 között. Munkájuk tulajdonképpen még ma sem teljes, akadna még folytatni való rajta, pl. 1871-es réznyomású kiadásnál, és nagyon hiányzik még egy korszerűen illusztrál mindent összefoglaló mű is.

El lehet képzelni, mekkora feladat lenne ezt a jövőben az okmánybélyegek és adnexek fennmaradó 31 címletére is mind megoldani. Van tehát teendő még bőven, ami még nagy munkabírású és kutató kedvű filatelistákra vár.

20 kr	bélyeg	13 db	Határőrv. 1868-69	1870	1873-76	1880-87	1891
20 kr	1	8 db		40,-	38,-	38,-	
5+15 kr	2	1 db			280,-		
2x10 kr	2	2 db		150,-	150,-		
4x5 kr	4	1 db			400,-		
2x2+2x3+2x5 kr	6	1 db			450,-		

A krajcáros kiadások okiratokon való címletkombinációinak értékelése a könyv egy másik jelentős újítása. A jövőre e téren az iratok értékelésnek az illetékfajták előfordulási gyakoriságának figyelembe vételével való további finomítása maradt.

	Címlet	Rajz/alnyomat	Kép	**	⊙	
853.	1 eFt	v.barna/vr.barna	dd	4,-	-,40	-,30
854.	2 eFt	v.kék/zöld	de	8,-	-,80	1,50
855.	5 eFt	rózsaszín/kármin	df	20,-	2,-	3,-
856.	10 eFt	v.kék/kék	dg	40,-	4,-	7,50
	Sor (4 db):			72	7	

A klasszikus időszak utáni kiadások további 3 időszaka a magyar pénznem változásaihoz köthető. A könyv újdonsága a 3 oszlopos értékelés: használatlan – használt bélyegek – és az iraton alapértéke a rajtuk levő legritkább bélyeg szerint. Ezek szükségességére a könyv koncepciójának kialakítása során Gary Ryan hívta fel a figyelmem nyomatékkal, még 2002-ben.

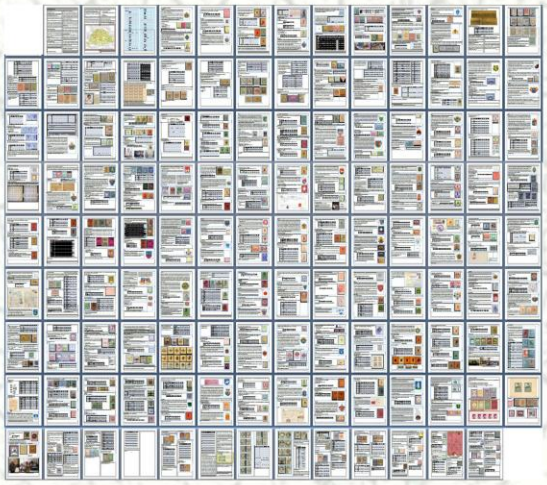

Az általános célú okmánybélyegek mellett számos, speciális célú illetékjegy is volt forgalomban. Ezek közül a szignettákat és bélyegeket tárgyalja ez a rövid, de annál nagyobb értékű ritkaságokat felmutató fejezet. A korábbi katalógusból hiányzó, két új fejezet a könyven a kártya-szignetták és a társadalombiztosítási bélyegek katalogizálása.

Ide tartozik a magyar pénzügyi filatélia történetében a minden eddiginél legmagasabb áron elékelt bélyeg. A baloldalt látható 1 krajcáros határőrvidéki hírlapilleték-bélyeg csúcsminőségű példánya New Yorkban kelt el a 2016 júniusi, világritkaságokat felvonultató Robert Siegel árverésen 42,5 ezer dollár. Forintban számítva, az árverőház jutalékával együtt ez több, mint 13 millió forintért került új tulajdonosához! A könyv e részében jó néhány hasonló ritkaságú, feltehetően a kék Mauritius ritkaságával vetekedő további illetékbélyegünk is található. Ismertségük és nemzetközi keresettségük híján azonban ezeknél sokkal magasabb a fennmaradt példányok lappangási veszélye. Ezért irreális lenne értékelésüket az egyik legjobban ismert és évszázad óta intenzíven keresett Határőrvidék-bélyeghez viszonyítani.

Közülük a 100 pengős 1933-as Konzuli bélyeget és az utolsó, un. „Rákosi címeres” kártyaszignettát mutatom be, melyekből gyűjteményekben mint a Határőrvidék hírlapilleték-bélyegekhez képest eddig jóval kevesebbről, alig pár példányról tudok csak.

Helyi kiadások – Municipals

Jelenlegi ismereteink szerint 72 magyar helyhatóság bocsátott ki belügyminiszteri jóváhagyással helyi illetékbélyegeket. A bélyegeken többnyire a helység címere látható, pl. az attraktív nagybányai kiadáson a fekete háttér előtt fehér dombornyomással. Ritkábban, de előfordulnak a helységhez kötődő témájú bélyegképek is, mint pl. a II. világháborúban felrobbantott Lánchidat ábrázoló budapesti bélyegen.

Vasúti és hajózási társaságok – Railway and Steamship Companies

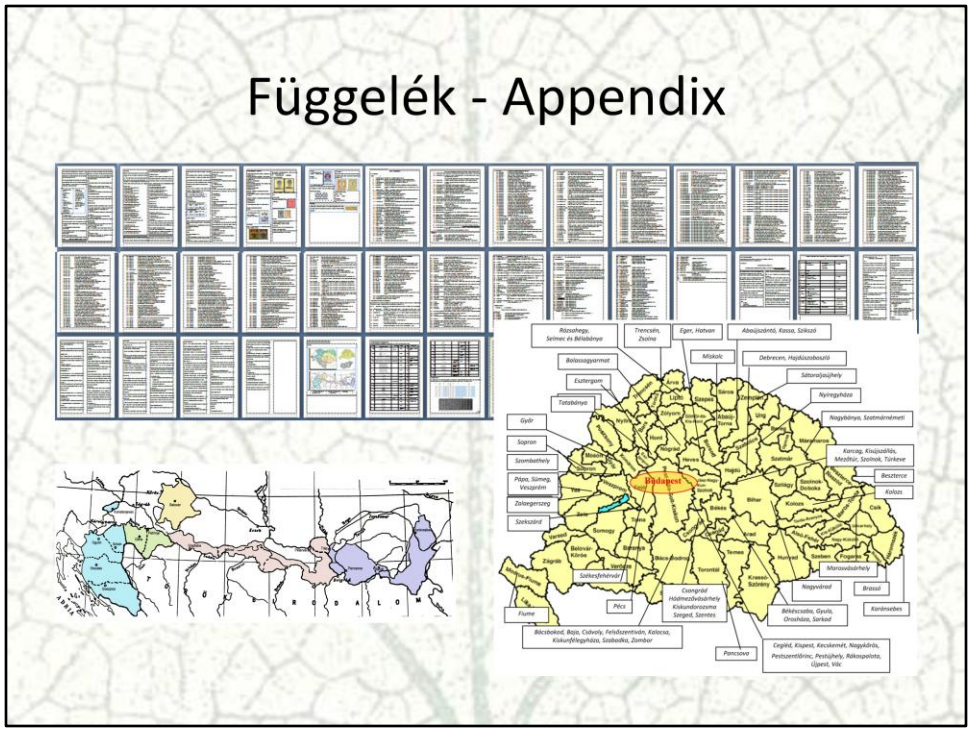
A személy és áruszállítást végző vállalkozások koncessziós szerződésük alapján az állammal elszámolandó díjakat és illetékeket szedtek, melyek elszámolását bélyegek használatával tették egyszerűbbé.

Több ilyen közül a képen a Magyar Keleti vasút és a Duna Gőzhajózási Társaság egy-egy krajcáros időszakban használt bélyege látható. E terület kigyűjtése olyan nehézséget jelent, hogy teljes gyűjteményről nincs is tudomásom.

Bosznia és Hercegovina 1878-as megszállása után, valamint az I. világháború alatt megszállt területeken az Osztrák-Magyar hadsereg katonai közigazgatást vezetett be. A befolyó illetékek közösügyes kincstári bevételt képeztek, ezért az itt használt bélyegek az OPM időszakban tárgyaltakkal együtt az osztrák és a magyar gyűjteményekhez is hozzátartoznak.
A katonai közigazgatás csak Bosznia és Hercegovina számára készített saját bélyegeket. Albániában és Montenegróban felülnyomott helyi, másutt a boszniai bélyegeket használták „Militärverwaltung” szót tartalmazó felülnyomással.

A kiegyezés alatti politikai viták a magyar okmánybélyegeken is megjelenik. Emiatt a Magyarországot a Török birodalomtól elválasztó déli határsávban területen a magyar illetékbélyegek osztrák sassal felülnyomott változatát vették használatba. Az első gyártás 1868 októberében Bécsben készült, amit 1869/70-ben kisebb mennyiségű utángyártás követett. Ezt követően 1871-72 között, talán csak egy-két alkalommal, Magyarországon is nyomtattak néhány gyakrabban szükséges címletet. A kiadás 5 forintnál magasabb címleteire csal igen kis példányszámban volt szükség, ezek, különösen az itt látható 12 forintos a legnagyobb bélyegritkaságaink közé tartoznak.

A függelék legnagyobb része egy napjainkra frissített, jelenleg már több mint 700 tételes irodalomjegyzék. Emellett tartalmazza a korábbi katalógusokban előforduló, de e könyvben különböző okokból nem tárgyalt értékcikkek és cindarellák forrásainak jegyzékét, továbbá filatéliai segédleteket és egy Magyarországon használt szakkifejezések értelmezését.

Az A4 méretű könyv, kemény kötéssel kereskedőknek ajánlott ára 80 Euró, vagy 100 USA dollár lesz. Európában a Darabanth árverőház, az Egyesült Államokban az Eric Jackson Ltd. forgalmazza majd. Az elmúlt évi bővítéseket tartalmazó , párhuzamos magyar nyelvű CD kiadás ára változatlanul 600 forint, sőt a könyvhöz adott korábbi CD-ket féláron be is cserélem. Kinyomtatva újabb magyar nyelvű kiadás anyagi okokból azonban még évekig nem lesz, amihez kérem a gyűjtők megértését. Ezt reális áron elkészíttetni abban a néhány példányban, amire most igény lenne, sajnos még nem lehet.

A 2007-2018 között megjelent első 5 kiadás összesített példányszáma – az eddigi mintegy 80 CD lemezt nem is számítva - így is valamivel 300 feletti, és ha az előadás elejéről még emlékeznek rá, ez gyakorlatilag megegyezik Koczyński művének kiadási mennyiségével.

A záróképen a MABÉOSZ Okmány és Illetékbélyeg Gyűjtők Szakosztálya tiszteleti elnöke, Burján Andor látható. Magas kora miatt nem tudta vállalni a személyes megjelenést, de általam ez úton küldi jókívánságait a megjelenteknek. A most következő, fél egyig tartó szünetben az ő vendégei leszünk az előtérben szervírozott szendvicsekre és üdítőre.

Közben meg lehet tekinteni a kiállítást, amire azért még délután is szánhatunk majd időt az előadások után. Kérem, a ruhatár előtti öltözőben vegyék fel bélyegképes pólóikat a múzeum bejárata előtti csoportkép elkészítésére, amire pontosan 12 órakor kerül majd sor.